

20.10.2023

Ylivieskan kaupunki
Kyöstintie 4
84100 Ylivieska

Viite

Lausuntopyyntönne / LP-977-2023-00376

YLIVIESKA Rautatiealueen / Kasarmin vanhan kellarirakennuksen purkaminen

Ylivieskan kaupungin rakennusvalvonta on pyytänyt Pohjois-Pohjanmaan museon lausuntoa lupahakemuksesta, joka koskee Ylivieskan rautatieaseman henkilöstön asuinalueen eli ns. kasarmin alueen vanhaa kellarirakennusta katuosoitteessa Rautatienkatu 12.

Ylivieskan rautatieaseman alue on laaja ja edustava, maakunnallisesti arvokas kokonaisuus. Alueeseen kuuluvat rautatieasemarakennus, sen eteläpuolella sijaitseva rautatieläisten asuinalue - Kasarmi- sekä radan varressa sijaitsevat tavara-asema ja veturitalli. Ylivieskan rautatieasema on otettu käyttöön Kokkolan ja Oulun välisen rataosuuden valmistuessa vuonna 1886.

Kasarmiksi kutsuttu rautatieläisten asuinalue on rakennettu 1900-luvun alkupuolella. Alueella on säilynyt asuinrakennuksia ja talousrakennuksia: asemapäällikön talo vuodelta 1925, kirjanpitäjän-vaihdemiehentalo vuodelta 1908, kaksoisvahtitupa vuodelta 1902 ja kaksi työläisten asuinrakennusta vuodelta 1925 ja yksi maakellari. Radan varressa on vuonna 1925 rakennettu vesitorni.

Ylivieskan rautatieasema ja siihen liittyvä ns. kasarmin alueen rakennuskanta puistomaisine pihapiireineen on arvotettu kulttuurihistoriallisilta arvoiltaan maakunnallisesti merkittäväksi aluekohteeksi. Alueella sijaitsevat rakennukset on suojeltu asemakaavalla.

Purkamislupahakemuksen kohteena oleva kellarirakennus on Kasarmin alueen rakennuksista vanhimpia rakennuksia. Tiiliholvattu maakellari on rakennettu 1900-luvun alussa. Kaksi muuta tiiliholvattua, 1925 valmistunutta maakellaria, on jo purettu huonon kunnan takia. Vanhin olemassa oleva maakellari on osoitettu asemakaavassa sr-4 suojelumääräyksellä. Sen kaavamääräys on seuraava:

Suojeltava rakennus. Paikallinen, kaupunkikuvan säilymisen kannalta arvokas rakennus. Rakennuksen muutos- ja korjaustöiden tulee olla sellaisia, että rakennuksen katukuvan kannalta merkittävä luonne säilyy. Inventoidun rakennuksen tai sen osan purkaminen vaatii MRL 127 §:n mukaisen purkamisluvan.

20.10.2023

Asemapäällikön asunnon pihapiirissä olevaa vanhaa kellarirakennusta oli alettu jo kunnostamaan uusimalla rakennuksen vesikatto (kolmiorimahuopakate). Rakennuksen sisätilojen kunnostusta suunniteltaessa huomattiin rakennuksen tiilirungossa olevat runsaat vauriot. Vauriot johtuvat pääasiassa kosteuden aiheuttamista muurien halkeiluista ja rapautumisista. Myös ovien yläpuolisissa holvirakenteissa huomattiin halkeamia. Kellarin korjaustyöt keskeytettiin työturvallisuusseikkojen takia. Rakennuksen osalta laadittiin kuntoarvio (Insinööritoimisto Jouni Mikkola Ky 9.10.2023).

Kellarissa suoritettiin katselmus 10.10.2023. Katselmuksen yhteydessä todettiin kuntoselvityksessä esitetyt vauriot. Todettiin myös, että kellarin sivuilla, sen alkuperäisen toiminnan kannalta olennaiset rakennusta lämmittävät maavallit, ovat edelleen paikoillaan. Maavallien muotoilu on rakennuksen säilymisen kannalta väärä, ne johtavat sade- ja sulamisvedet suoraan vasten kellarin seinämuuria pitäen sen kosteana. Osin poistettujen maavallien kohdilta on selvästi havaittavissa murenemia seinämuurissa.

Pohjois-Pohjanmaan museo esittää, että maavallit poistetaan varovasti kellarin ulkoseinien ympäriltä ja näin ollen päästään tarkistamaan ja varmistamaan maakellarin seinien kosteusvaurioiden todellinen laajuus. Mikäli tiilimuurattujen seinien kunto on niin heikko, että suuri osa seinämuureista jouduttaisiin muuraamaan kokonaan uudestaan, katsotaan kohteen alkuperäisyyssarvojen säilymisen edellytysten olevan heikot ja rakennus voidaan purkaa.

Asemakaavan suojelumääräyksen mukaan vanhan maakellarin keskeisin arvo on kaupunkikuvallinen arvo. Ylivieskan "Kasarmin" aluetta on kehitetty ja kunnostettu paljon asemakaavan uusimisen jälkeen. Kasarmialueen kunnostetut rakennukset yhdessä uuden toriaukion kanssa muodostavat kauniin kokonaisuuden. Vanhalla kellarilla on maisemallista merkitystä asemapäällikön pihapiirin suojaavana osana sekä osana rautatieaseman alueen vanhoja ulkorakennuksia. Mikäli rakennus puretaan, on sen paikalle rakennettavalla korvaavalla rakennuksella tärkeä rooli ja se on huomioitava rakennusta suunniteltaessa.

Juhani Turpeinen
Vs. kulttuuriperintötyönjohtaja

Tiedoksi:

Museovirasto / Pohjois-Suomen kulttuuriympäristöpalvelu
Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus / Alueidenkäyttöyksikkö